Ч. 301 (13.846). Львів, пятниця 9. листопада 1934. Pocztowa opłata opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·50 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 СОТ.

Важкий білянс кількох місяців...

ПРОМОВА ГОЛОВИ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ ПОСЛА Д-РА ДМИТРА ЛЕВИЦЬКОГО НА ПЛЕНАРНОМУ ЗАСІДАННІ СОЙМУ З ДНЯ 6. ЛИСТОПАДА 1934 Р.

(Буквальний переклад соймового стенограму).

ВІД 12-ТИ ЛІТ...

Високий Сойме!

Від дня, коли українська репрезентація ввійшла до Сойму, себто від 1922 р. вказувала вона на важке положення українського народу у межах польської держави під політичним, культурним, освітнім і господарським оглядом, і щороку, себто від 12 літ стверджуємо, що цей стан з року на рік погіршується. У важкій боротьбі за нашу національну екзистенцію від часу прилуки наших етнографічних земель до польської держави ми не мали від уряду чи зорганізованого польського громадянства не лише ніякої підтримки, хочби лише культурних і господарських потреб, але, навпаки, обмежувано, або цілком унеможливлювано зорганізованим українським силам вести конструктивну працю над піднесенням культурного і господарського буття нашого народу. Панувала середньовічна засада, що легше володіти над темним і бідним народом. Та засада збанкрутувала вже давніше й історія вчила нас нераз, та й нині теж вказують на це події на сході, що найнебезпечнішим противником держави і цілої цивілізації є саме темнота і нужда. Рік по році ми перестерігали уряд і польське громадянство перед наслідками тої політики і хоча вже втратили віру в успішність наших виступів, проте ми робили це тому, щоби мати чисту совість і щоби супроти нас і історії було ясно, хто несе відповідальність за такий стан польсько-українських відносин.

ВАЖКИЙ ОБОВЯЗОК.

З кінцем минулорічної сесії, при генеральній дебаті над буджетом дня 6. лютого ц. р., я мав честь заявити з цієї трибуни в імені Українського Клюбу: „Гадаємо, що аномалія цих відносин дійшла до останньої межі, що найвищий час зробити кінець тій нівеляційній політиці супроти українського народу, якщо не хочеться цілком кинути його в обійми розпуки та в політиці катастроф шукати розвязки українсько-польських взаємин". Що справді найвищий час — це виявили в останніх місяцях такі яскраві факти, як саботаж і пацифікація в угнівському повіті, боротьба за могили поляглих і пацифікація у Самбірщині, пацифікація ведена у великому стилі на Волині, тисячі арештів, сотки політичних процесів і Береза Картузька.

Не для приємности виволікування на це форум наших балачок, не задля скарг перед панами, але для ствердження відповідальности і вини за теперішні польсько-українські відносини, для виконання нашого національного обовязку — Український Клюб вже в першому дні відкриття Сойму забирає голос, щоби ще раз хочби у загальних рисах представити нинішній стан наших відносин, витягнути для себе і дати змогу Високому Соймові витягнути висновки, які випливають з тих відносин.

ПОДІЛ НАРОДУ І ПОДІЛ ТЕРИТОРІЇ.

Ще за часів Австрії в Галичині й у першому десятилітті відродженої Польщі, польська політична думка, поклоняючись засаді „дівіде ет імпера", шукала і находила у практиці якийсь гурт українського громадянства, який впрягала до свого політичного возу, обманюючи себе надією, що в той спосіб здеморалізує українське громадянство, внесе хаос в його зорганізоване життя, зробить його менше відпорним та ослабить його боротьбу за самостійне національне буття. Всі ці спроби, а було їх дуже багато, завели. В останніх роках польська політична думка, не зрікаючись дальших таких спроб, хопилася ще другого пляну. Замість поділу українського громадянства на вигідні собі і невигідні категорії, рішила перевести поділ територіяльний. Виготовлено найдокладніший плян, пущено в рух цілий адміністраційний і поліційний апарат.

ВОЛИНЬ.

Перший експеримент у цім напрямку зробив на Волині п. воєвода Юзефський, створив т. зв. сокальський кордон, рішив герметично замкнути його, не допустити на Волинь впливів з Галичини та масово порозвязував культурно-освітні українські організації. Ціле мучеництво мусіли переживати наші господарські організації, щоби могти основувати кооперативу, бо ціле суспільне життя п. воєвода хотів замкнути під спільним польсько-українським, регіонально виключно дахом. Наслідки вже виявляються і з кожним днем будуть яскравіше виявлятися — у цілком протилежному напрямку від замірів п. воєводи Юзефського. У перших роках після прилуки Волині до Польщі, тамошнє українське населення, мало політично і культурно свідоме, було догідним тереном для большевицької агітації, яка в ріжних формах вела там роботу шкідливу однаково для українського народу, як і для польської держави. Колиж тільки українські організації з Галичини, не вважаючи на істнуючі перешкоди, почали впливати на Волинь, та основувати там свої органічні й конструктивні культурно-господарські осередки, коли тільки життя почало стабілізуватись, маси зрозуміли вагу органічної праці для розвитку свого народу і відносини почали нормуватися: прийшло успокоєння, а простій політичній і соціяльній демагогії протиставлено реальну працю, в якій почала брати участь щораз ширша верства українського народу. Зі зростом того руху адміністрація почала робити щораз більші перешкоди, вживаючи всяких засобів, щоби відстрашити маси від участи в цій праці. Наслідки такі, що п. воєвода Юзефський приєднав собі невеликий гурт відданих йому людей, — що не важка справа у нинішніх крізових часах. Зате большевицька агітація здобуває з кожним днем ширшу базу для своєї діяльности, так, що потрібна вже збірна відповідальність і пацифікація, в якій як завжди терплять найбільш невинні люди, — що зрештою у численних випадках діється не так зі злої волі, як просто з несвідомости. Щораз більше починає ширитися акція націоналістичних терористів які, не маючи змоги вести конструктивну працю, хапаються засобів терору. Чи така політика корисна для польської держави, хай панове самі собі відповідять. Стверджуємо, що така політика некорисна і шкідлива для українського народу. Будемо такій політиці протиставитися всіми доступними нам засобами і вживемо всіх засобів, щоби могти на Волині, як і на всіх наших етнографічних територіях, працювати творчо і конструктивно для добра нашого народу тепер і на будуче.

ПОЛІССЯ І ХОЛМЩИНА.

Другим тереном, на якому від кількох літ експериментує польська політична думка, є наші західні національні окраїни. Це ціле Полісся, на якому суцільною етнографічною масою живе ок. 750.000 українців, східня частина Холмщини, де живе 212.000 українців і на захід від Сяну Лемківщина з 185.000 українців. Ті землі призначені на польсько-національну експанзію, на повну денаціоналізацію. На Поліссі не лише нищиться всілякі прояви національного життя, але навіть не признається істнування українського народу, а шеф місцевої адміністрації має „наукову" сміливість твердити, що на Поліссі взагалі нема українців, бо є лише поліщуки, православні, або „тутешні". На Холмщині, у тій від століть найбільш покривдженій країні, де зударялися аж три національности — москалі, поляки й українці — і три церкви — православна, римська і греко-католицька, — не лише зачинено і збурено сотні православних церков, не лише зачинено там буквально всі українські школи, але в останніх часах заборонено там ще (як і на Поліссі) науку релігії в українській мові, ба навіть проповіди у церквах приказано говорити по польськи.

ЛЕМКІВЩИНА.

В останньому році найбільш енергії присвячено денаціоналізації українського населення на Лемківщині. Там не тільки розвязують масово читальні „Просвіти", не тільки всілякими способами підтримують москвофільство, про що точніше зараз оповім, не тільки не допускають легальних часописів зі Львова, але навіть, щоби формально назовні відділити Лемківщину від східно-галицького матірнього пня, з яким вона живе впродовж століть спільно звязана, відділено Лемківщину від судової апеляції у Львові і приділено її до судової апеляції у Кракові, щоби в той спосіб позбавити її можливости вживати рідну мову у судівництві; щоби позбавити її права, загарантованого і конституцією і мовними законами з 1924 р.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego: Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie wiceprezes S. O. L. Malicki, jako przewodniczący, S. O. T. Będaszewski i S. O. R. Michale jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 287 czasopisma pt. „Dilo" z daty Lwów, 26. października 1934. do Sygn. VI. I. Pr. 571/34, na posiedzeniu niejawnem w 27. października 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną 24. października 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Dilo" Nr. 287 z daty Lwów, 26. października 1934. zawierającego: 1). w artykule pt.: „Nowynky" w ustępie od słów: „Szczo dijetsia" w całości wraz z tytułem — znamiona występku z art. 127 k. k., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862. Dz. p. p Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu zniesważanie władzy sądowej przez nieuzasadnioną krytykę wyroku sądowego. Według §§. 487, 489 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: L. Malicki w. r. Protokulant: Kosiński w. r. Za zgodność: Janowicz kier. sekret.

З тою метою рішено також вилучити Лемківщину під релігійним оглядом з епархіяльного перемиського звязку і створити для неї окреме епископство; а коли того заміру досі не переведено в діло, то лише тому, що поки причиною того поділу є політичні а не мериторичні мотиви — не можна найти ні одного чесного греко-католицького духовника, який приняв би на себе ту непочесну ролю розбивання організації греко-католицької церкви та українського народу.

Не знаємо, чи і в цьому випадку висліл не буде протилежний замірові. У новочасній історії не маємо ні одного випадку денаціоналізації народів. Чим більший гнет, тим сильніша реакція. Ми певні, що наше населення на цих землях збереже у цілій повноті свою національну свідомість і почуття своєї національної єдности. Мусите, панове, призадуматися, чи засоби, яких вживає нині державний апарат, можуть осягнути задуману ціль і чи держава скріпить цими засобами свій авторитет і сконсолідує та знормалізує своє внутрішнє життя.

ГУЦУЛЬЩИНА.

В останніх 2-х роках та сама польська політична думка пробує ще експериментувати на Гуцульщині і, користаючи з нужди гірських околиць, збільшеної елементарними катастрофами, пробує, чи не вдалось би ще відірвати її від матірного українського пня і створити якесь окремішне гуцульське плем'я. Це манія місцевих кацапів показати, що й вони мають якісь заслуги і через перевіз на показ кількох темних гуцулів заслужити собі на ласку влади.

МОСКВОФІЛЬСЬКІ ПРИСЛУЖНИКИ.

Крім того поділу української етнографічної території, де введено ріжні системи правління і де на поодиноких просторах поставлено собі ріжнородні цілі, щоб лише розбити єдність українського народу в межах польської держави, супроти тої неначе нововчасної системи, не понехано також і старої системи розбивання української єдности внутрі самого громадянства через творення гуртів у самому українському громадянстві. А що з огляду на велику свідомість українського народу і його організацію національних сил, годі перевести це з очевидним зовнішнім успіхом, тому рішено послужитися ренегатами українського народу — москвофілами. Треба признати, що дуже мало державних мужів і політиків у Польщі отверто признається до цього. Частина їх справді не вірить в успішність такої політики, а більша частина стидається, що у своїй політиці користується таким партнером. Однак підтримування москвофільства це ре-

альний факт особливо на Лемківщині. Наведу лише кілька фактів. В останньому році закрито в цілій Східній Галичині, особливо на Лемківщині, чимало філій „Просвіти", зате у тих самих місцевостях не тільки дозволено відкрити москвофільські читальні ім. Качковського, але навіть органи прилюдної адміністрації явно за ними агітували. Деякі старости на Лемківщині не дозволяють українським кооперативам уладжувати аматорські вистави, з яких дохід має бути призначений на повенян. У тій самій місцевості староста дозволяє на аматорську виставу у читальні ім. Качковського, де представляють апольогію московського большевизму, а на сцені рвуть образи християнських святих. Не хочу говорити про управу великого фундаційного маєтку Народній Дім у Львові. Ця скандальна справа була вже часто порушувана не лише в українській пресі, але також у польській, та у судах. Колиб ця справа торкалася якогонебудь прилюдного польського маєтку, то й у нинішніх часах давно вже її зліквідувалиб.

ДИВОГЛЯДНІ „ТАЛЕРГОФСЬКІ СВЯТА!"

Хочу згадати тут хіба ще про одну подію, яка мала вже комічний характер. В останньому році москвофіли демонстраційно святкували т. зв. талергофські свята. На тих святах селяни машерували у вишиваних українських сорочках, — спроваджені на місце свята за гроші, — з трьохколіровими російськими лентами і під трьохколіровими російськими прапорами — при співучасті представників польської державної влади. Те зіставлення вишиваних українських сорочок, трьохколірових російських барв, та участь державної польської влади — справді гумористичне, коли зважити, що трьохколірові барви є серед українців символом національної зради, а легіоновий здвиг маршала Пілсудського повстав у боротьбі з трьохколіровим російським прапором.

СЬОГОДНІ ОДНОМУ ПАНОВІ — ЗАВТРА ДРУГОМУ...

Маємо безліч матеріялів, як державні власти підтримують на наших теренах москвофільство, — і хочу зазначити, що навіть відповідальна за ту політику особа ствердила недоцільність акції фаворитування москвофільства. Знаємо, що того, що нездібне до життя, не можна згальванізувати і що життя перейде над цим експериментом до денного порядку. Однак сумніваємося, чи колись у критичному моменті вийде на користь польській державі користування елементом, який не має своїх власних життевих ідеалів та який служить нині одному панові, а завтра з такою ж готовістю служитиме другому.

Переходжу тепер до обговорення політики польського уряду супроти українського народу як цілости і вдруге мушу ствердити, що в останніх кілька місяців від минулої сесії сойму завдано нашому національному життю кілька дуже болючих ударів, внаслідок яких польсько-українські відносини зазнали нового ще більшого напруження.

НЕДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА.

Одною з найважніших ділянок нашого національного життя була справа нашого шкільництва. Щороку представляли ми Високому Соймові і тут на пленумі і в комісіях, як з кожним роком позбавляли нас вселюдних шкіл, як українські школи переміновували на чисто польські або утраквістичні, яким абсурдом з педагогічної точки погляду є утраквізм, як масово переношено учителів-українців до центральних і західних воєвідств Польщі, а нам приназначено учителів-поляків, дуже часто з незвичайно малими кваліфікаціями, які не знали ні української мови, ні душі української дитини, як фальшували вислідн — єдиного нашого засобу боротьби за українську школу — шкільного плебісциту, як замикали наші середні школи, яка тяжка атмосфера панувала і панує в тих школах, як утруднювали закладання нових і ведення істнуючих приватних шкіл і позашкільну освіту та як не допускали нашої молоді до вищих шкіл.

Довгі літа ні сойм ні уряд не звертали уваги на наші твердження, щойно перед несповна роком у буджетовій комісії при дискусії над міністерством освіти тодішній голова ради міністрів і рівночасно міністр освіти п. Єндже[illegible] уперше ствердив, що польсько-українські відносини є наслідком давніше доконаних обома сторонами помилок і що сьогодні може бути час направити ті відносини та залишити гостру боротьбу на мішаних теренах, а також що [illegible]

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З 9. ЛИСТОПАДА 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 18

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XI. НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ГІМНАЗІЙНОЇ МОЛОДІ В ТЕРНОПОЛІ. ТЕРНОПІЛЬСЬКА „ГРОМАДА".

Національні організації в демократичнім українськім дусі, які основувалися серед гімназійної молоді Східної Галичини від початку 60-их рр., стали безперечно основою українського відродження в Галичині. З гімназії виходили молоді люди, борці за українську ідею, які відтак справджували її в пізнішім житті своєю діяльністю серед суспільности. Їх ідеольогія довершувалася вже в гімназіях, в університет приходили вони вже готові. В гімназійних організаціях, у „Громадах", творилися основи їх світогляду, яким вони кермувались усе життя. В „Громадах" училися вони бути вірними синами свого народу, розуміти його минуле, заглядати в народню душу. Тут насталювались молоді сили до боротьби з ворогами нації. Бувші „громадяни" не далися заманити в польський табор і вони звоїдили успішну боротьбу з москвофільством, яке в тих часах стало заливати нашу суспільність як сильна, деморалізуюча отруя.

Між усіми східно-галицькими гімназіями була під цим оглядом, хто знає, чи не перша, тернопільська гімназія і тернопільська „Громада". Це була справдішня українська твердиня, це була сильна, свідома організація молоді, яка вже в найранших літах лучила її в свідомий, ідейний гурт. Коли я в пізніших літах, беручи участь у публичнім житті, стикався з найширшими верствами нашої суспільности в цілім краю, то стрічав часто колишніх тернопільських „громадян", і то між найкращими і найбільш заслуженими діячами. Український рух ріс і розвивався серед тернопільської молоді автоматично; одно покоління передавало його другому, старші ученики виховували молодших. Український рух був тут вислідом традиції, доброї традиції тернопільської гімназії і тернопільської „Громади". Я прожив у Тернополі майже повних десять літ (70-і рр.) і застав там традицію 60-их рр. В тих роках вийшли з тої гімназії такі люди, як Олександер Барвінський, опісля посол до сойму і парляменту, тепер гофрат і шкільний радник; покійний Осип Барвінський, діяч і письменник, автор драми „Павло Полуботок"; покійний Володимир Барвінський, політик, організатор і публіцист; покійний Андрій Січинський, людина великих спосібностей, бувший діяч у львівській громаді, урядовець прокураторії скарбу; покійний Микола Січинський, священик і соймовий посол; Володислав Федорович, власник дібр, бувший голова Товариства „Просвіта", тепер член палати панів; д-р Іван Пулюй, тепер гофрат і професор політехніки в Празі; покійний о. Михайло Качковський, діяч у Скалатщині; покійний д-р Володимир Ганкевич, адвокат у Бучачі і багато-багато інших, що вже в 70-их рр. були відомі, як діячі та заслужені, а на кожний опісля мебуваний люди, які опісля в пізнішім житті оправдали кладені на них надії.

В початках 70-их рр., як я прийшов до гімназії, були у вищих від мене класах брати Горбачевські, старший Іван, теперішній гофрат і професор університету в Празі та член палати панів, і молодший Антін, тепер адвокат і посол соймовий та член державного трибуналу. Були дальше брати Мелешкевичі, покійний То[illegible]ма, опісля парох у Вікні коло Скалата й Іван, тепер нотар; Андрій Тимус, тепер священик у Теребовельщині; Іван Волянський, опісля перший організатор і священик для українців в Америці, тепер священик у Теребовельщині; Константин Цісик, священик у Коломийщині; Осип Домбчевський, опісля священик і ді[illegible] у Викторові коло Галича; покійний Мартин Вербицький, опісля радник суду у Львові; Юрій Чубатий, тепер священик у Бережанщині; покійний д-р Іван Лошнів, адвокат і ді[illegible] у Тернополі; о. Северин Борачок, діяч-організатор у Жидачівщині, основник і перший директор „Краєвого Союзу збуту худоби"; о. Іва[illegible] Кузьмович, тепер священик і діяч у Скільщині і багато-багато інших, яких нині вже не тямлю. Всі вони були „громадяни", які залишились вірні своїм ідеалам і кожний з них, відповідно до сил та обсягу своєї діяльности, старався більш або менш інтенсивно справдити ці ідеали в пізнішім житті. А в гімназії манифестували вони своє українство на кожнім кроці і давали живий приклад нам, молодшим.

В 70-их рр. вийшли вже були з моди народні козацькі костюми, які носила молодь у 60-их рр. Та в тернопільській гімназії носили їх ще брати Горбачевські й убиралися в [illegible]

ручив опрацювати цілий комплекс питань, які звязані з українським шкільництвом, щоби могти безсторонньо обдумати, які зміни і в якій ділянці можна би зреалізувати.

У моїй заяві з дня 6. лютого п. р. Український Клюб прийняв той вияв добрих намірів п. премієра до відома. Ми висказали надію, що п. міністр як шеф уряду відповідальний за свої слова перед усіми чинниками — має повну змогу зреалізувати цілий комплекс справ, звязаних з українським шкільництвом, при чому ми заявили, що український нарід є вже народом, який має зовсім викінчені форми свого національного розвитку і може задоволитися тільки такими змінами, які є потрібні для його національного життя вже в стані теперішнього розвитку. Недовго по тій заяві п. міністр Єнджеєвич устугпив зі становища голови уряду і міністра освіти, а його відповідальність за слова супроти всіх щезла.

Ми довго чекали на зреалізування заповіди голови уряду і щойно перед місяцем появилася заява сучасного пана міністра освіти, в якій він заповідає заснування рільничого лицею з українською мовою навчання щойно зі шкільним роком 1935-36 в невідомій ще місцевости. І до тієї заяви ми віднеслися позитивно. Заінтересовані рільничі кола при нагоді обговорювання дальшої долі і напряму рільничого лицею, який має бути заснований, подякували пану міністрові за ту заповідь, уважаючи її першим етапом розвязання цілого ряду питань, звязаних з українським шкільництвом. Одначе в загалу українського громадянства зродилося, бо мусіло зродитися, почуття зневіри, що по заповіді голови польського уряду, яку він подав на такому компетентному форумі, як буджетова комісія сойму про зміну цілости політики польського уряду в справах українського шкільництва по цілому році очікування реалізується обіцянкою заснування одної середньої рільничої школи і то ще непевної щодо місця. Цілість шкільництва як звужувалася за час цілих літ, так звужується і сьогодні, а українське населення щораз більше тратить надію і віру в можливість заспокоєння своїх потреб у тому напрямі в межах легальної і конструктивної праці

(Продовження буде.)

КОЖНА УКРАЇНСЬКА УСТАНОВА:
читальня, кооператива, кружок „Р. Ш.“, Сокіл чи Луг — повинна заабонувати для своїх членів „Діло“. Видаток, зложений на передплату „Діла“, оплатиться кожному товариству сторицею.

Лебедина пісня.

Варшава, 6. листопада 1934.

Вибраний в листопаді 193.. р. сойм розпочав свої праці 8. грудня 1930. Тодішні вибори, переведені відомими засобами, дали рішаючу більшість в соймі і сенаті санаційному таборові, що мав перевести уздоровлення політичних і господарських відносин у Польщі. Від цього часу відбулися чотири буджетові сесії польського парляменту і минуло повних чотири роки і неслідно зовсім уздоровлення, гучно заповіданого в часі передвиборчої агітації. Господарська скрута тяжить дальше зморою на міліонах населення польської держави і не видко ще початку поправи господарського життя. Якраз у цьому часі село збідніло цілковито і вертає до відносин з перед сотні літ.

Немає теж ніякої зміни на ліпше у ділянці внутрішньої політики. Навпаки. Відносини тут погіршали значно. Це відноситься у першу чергу до польської національної політики у взаєминах з т. зв. меншинами, зокрема супроти нас, українців. Яскравим доказом не тільки дальша ліквідація українських шкіл, не лишень відсутність поліпшення загально політичних взаємин органів державної влади супроти українського населення, але теж і останні події з господарської ділянки включно з історією Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Все те знайшло обширну характеристику й освітлення у сьогоднішній промові голови Української Парляментарної Репрезентації, яку читачі „Діла“ будуть мати на іншому місці у повному тексті.

Один успіх має теперішній правительственний табор, а саме у ділянці зовнішньої політики. Це сталося може не так завдяки особистій діяльности польських керманичів цієї політики, як радше сприяючим обставинам — бракові тривкої консолідації між світовими потугами. Польща це зручно використала і скинувши зі себе кураторію Франції, мала відвагу заявою міністра Бека в Женеві в Союзі Народів виповісти договір про охорону меншин.

Теперішній польський парлямент, чи пак його більшість, не був ніколи самостійним політичним чинником. Осередком усього державного життя є від травня 1926 р. так званий рішаючий чинник і він та його окруження справді рішають часто, не оглядаючися на нинішню парляментарну більшість, яка апробує те, що предложить їй уряд.

Гомінкою була ще не так давно справа зміни конституції, що була навіть основним виборчим гаслом при останніх соймових виборах. Відомий спец від виборчих триків, віцемаршал Цар, переів навіть цю зміну у минувшій соймовій сесії у формі т. зв. тез при гучному акомпаніяменті соймової більшости і польської санаційної більшости. Радости не було міри і кінця. Проєкт п. Цара вважали вони за панацею, що за одною цією давкою вилікує Польщу раз на все з усіх її болів та недомагань. Цей чудотворний лік п. Цара є сьогодні в сенаті, що мав за завдання перевести тільки основну правно-технічну коректуру. Рішаючий чинник мовчав і своє слово мав сказати щойно недавно і то таке, що „царський винахід“ став зовсім безвартісним. Говорять нині в соймі, що по репаратурі соймового конституційного проєкту в сенаті вернеться він до сойму, що теперішня соймова більшість, яка при ексодусі опозиції ухвалила цей проєкт, — не признає сенатської репаратури. Тим самим теперішній сойм не перевів би зміни конституції і полишив би це своєму наслідникові, який мав би прийти на світ десь у другій половині 1935. р. Це очевидно здогади, однак такі, що можуть справді здійснитися. І тут знова матиме голос рішаючий чинник.

В сіру осінню днину розпочав сойм нині свої наради, на яких почав відспівувати свою останню лебедину пісню. Ні арією пісні, ні її змістом громадянство майже зовсім не інтересується. Це можна було завважити на нинішньому засіданні. Соймові ґалерії напів порожні. Не багато цікавляться і самі посли, хоч знають, що це остання сесія у біжучій каденції. Між соймом і життям, його клопотами і амбіціями нема нині майже ніякого природного звязку. Пересічний громадянин у Польщі орієнтується вже здавна дуже добре, що джерело права не находиться в соймовому будинку при вул. Вейській, але в резиденції президента у Замкові в Королівській палаті. Говорить про це величезне число — 58 — президентських декретів, виданих на основі майже необмежних повновластей, яких наголовки відчитано зі соймової трибуни на початку нинішнього засідання. Парляментаризм разом з демократією належать тепер у Польщі до архівальних памяток давнини.

Не промовляв нині в соймі премієр д-р Козловський. Вважав він за відповідне на кілька днів перед тим виголосити свою інавґураційну промову у польському радіо. Не мала вона характеру програмової мови шефа правительства, торкаючись головно злободенних господарських питань, у яких скоре здійснення і так мало хто вірить. Промовив тільки міністр скарбу п. Завадський. Основною рисою його промови був — як завжди — великий оптимізм. Мовляв, господарської скрути вправді ще не опановано, але зріст податкових впливів (читай: праця податкової шруби) і звуження видатків роблять буджетову рівновагу дійсною дійсністю і найпізніше до трьох літ Польща побоpe всі свої фінансові і господарські труднощі. Блаженні віруючі, але таких небагато.

Критично до цеї урядової віри поставилися речники соймової опозиції. Знавець польських економічних відносин — голова Клюбу Народового проф. д-р Рибарський піддав основній критиці офіціяльний оптимізм, виказуючи, яка далека і невідома дорога до його здійснення. Суто політичної сторінки торкнувся представник пепеесів пос. Жулавський. Говорив з вервою більше у вічевому тоні, не лишаючи сухої нитки на теперішніх урядових достойниках, що в часі війни перебували в запіллі польських леґіонових формацій, а нині мають владу, хотять бути менторами польського публичного життя. Речник польських хлопів пос. Руґ говорив знова дещо в елеґійному тоні, висказуючи признання для керманичів польської закордонної політики за її успіхи в побажанням задержання і за будуче якнайтісніших звязків із Францією та поправи взаємин з Чехословаччиною і Румунією. Не забув теж пос. Руґ вдарити поклони перед колишніми членами Визволення — тепер міністрами — Косцялковським і Понятовським — даючи вислів надії, що саме вони причиняться до поправи долі польського села.

Промови представників поменших соймових клюбів були мало замітні. Відносилися вони до другорядних справ, або мали на меті партійні порахунки. З промови німця пос. Франца треба зазначити його велику льояльність супроти поль-

звичайно в неділі і свята на екзорту і до церкви. Оба високі і стрункі хлопці робили між нами цим строєм правдиву сензацію. Москвофільства не було в тернопільській ґімназії ані сліду. Майже девять літ, до р. 1869, був катехитом Лука Цибик, страшний москвофіл, що в 1869 р. перейшов до Росії, там приймив православіє і був найперше учителем богословія в Холмі, відтак парохом у Варшаві, вкінці парохом у Радомі, де й умер 1911 р. По нім лишились записки, видані недавно проф. Студинським, в яких він признає отверто, що його завданням було ширити московщину і православіє та нищити українство як найтяжчого ворога Росії. А проте його довголітня діяльність у Тернополі лишилась без впливу. Молодь не подобалася. В українській твердині тернопільської ґімназії не було вилому. За моїх часів не було ні одного ученика, який би признавався до москвофільства, навіть у тій формі, в якій воно тоді проявлялося, себто в замилуванні до етимольоґії і читанні „Науки“ Наумовича. В пізніших літах, як я був уже у вищій ґімназії, прийшов один москвофіл, зайда з Коломиї Онуфрій Ґеців, який в останніх роках перед світовою війною виявився як скрайній чорносотенець та здекларований московський агент; у часі війни він умер у Росії. Та від нього сторонила відразу вся ґімназія й ученики русини не мали з ним ніяких звязків. Всі були, як сказано, самі свідомі українці та з малими вимками самі члени „Громади“.

До „Громади“ приймали звичайно щойно у вищій ґімназії, найчастіше щойно в пятій клясі; вимково приймали деяких уже в клясі четвертій. Та ціле життя молоді було уладжене так, що було воно вже від самого початку приготовленням до будучого „громадянства“. Мене помістили в першій ґімназійній клясі на станції у нашого свояка Рожанковського, урядовця при податковім уряді. Разом зі мною було там на станції ще кількох учеників з нижчих кляс. Домашнім нашим інструктором був ученик семої кляси Осип Свідер, хлопський син з Грималова, дуже свідомий українець і очевидно член „Громади“. Зараз першої суботи взяв він мене з собою пополудні на станцію до п-ні Добруцької, де мешкало багато учеників з вищих кляс і де була бібліотека, з якої ученики українці випозичали книжки. Була це бібліотека „Громади“. Книжки означені були печаткою, на якій був галицький лев, над ним напис „Бог — надія“, а під ним букви „Г. Т.“, тобто „Громада Тернопільська“; та нам виясняли, що це значить „Город Тернопіль“ та що це є українська студентська бібліотека, яка переходить з одної ґенерації на другу та служить до вжитку загалу українських учеників. Тоді був бібліотекарем ученик осьмої кляси Єронім Лукашевич, з яким я стрінувся опісля як із судовим радником у Стрию; та був він уже тоді напів ополячений, оженившися на старість з молодою полькою — піддався їй зовсім і став для української справи зовсім апатичний. Одначе тоді був він „громадянином“ та завідував бібліотекою „Громади“. Йому віддав мене мій інструктор Свідер та доручив випозичати мені книжки що суботи, з тим, що я мав прочитати їх за тиждень так, щоб чергової суботи умів здати справу з прочитаного.

(Далі буде).

ської держави. Була це найльояльніша промова, яку сьогодні виголошено в соймі.

Жиди — пос. д-р Тон та рабін Левін говорили — як завжди — про упослідження (не істнуюче арештою) жидів на господарському полі і домагалися рівноправности жидів у всіх ділянках.

Одинокий представник білорусів у соймі, пос. Єремич, говорив про переслідування білорусів, яких виключно польською народньою школою на білоруських теренах хочуть спольонізувати. Зайшло таке, що білоруси в Польщі числом около півтретя міліона не мають нині ні одної публичної білоруської народньої школи, а білоруські приватні гімназії уряд ліквідує. Прийшов до слова і представник наших радикалів-соціялістів — пос д-р Ладика, порушуючи у своїй коротенькій промові деякі справи, які обширно вже перед тим обговорив в одногодинній промові голова Укр. Парл. Репрезентації — д-р Дмитро Левицький. Говорив теж і львівський хадек — дикий пос. кс. Шидельський, що завжди ставиться ворожо до наших національних змагань. Цей польський католицький священик не забув і нині кинути з надмірної християнської любови каменем у наш город, похвалюючи недвозначно всі відомі нам польські потягнення супроти нас.

Найзамітніше з нинішнього засідання було те, що сьогодні порушено обширно справу Берези Картуської. Говорили про неї пос. Рибарський, пос. Руґ, пос. Жулавський, оба українські промовці пос. д-р Д. Левицький і пос. д-р Ладика, пос. Єремич та ще дехто, домагаючися знесення табору ізольованих в Березі Картуській, що є наругою над людським достоїнством, як не менше нарушенням обовязуючого права і дотикає людей, яких навіть прокуратор не потягає до карносудової відповідальности. Словом, Береза Картуська була — так сказатиб — героєм дня і ввела у дебати велике оживлення.

Опозиції відповідав колишній міністр пос. Медзінський, один з чолових керманичів сучасного режіму. Перевів порахунки з ендецією, а торкаючися справи Берези Картуської, зазначив, що була вона державною конечністю у боротьбі проти тих, що цілю своєї діяльности поставили собі підмінувати польську державу.

Наприкінці треба згадати, що вшехпольські посли внесли в соймі інтерпеляцію в справі подій у Березі Картуській, а соціялісти поставили наглий внесок, підписаний і українськими послами, у тій самій справі. Крім цього наші посли з Укр. Парл. Репрезентації (УНДО) зголосили нині два внески в справі Берези Картуської і один внесок в справі ухилення декрету президента в справі скасування окружного суду в Сяноці.

Внески відослано до відповідних комісій.

Мабуть завтра появиться розпорядок президента про відложення сесії за один місяць так, що щойно в грудні сойм матиме нагоду докінчувати дальше розпочату сьогодні свою лебедину пісню.

Д-р Степан Баран.

ЛІТЕРАТУРНА НАГОРОДА НА РІК 1934.

КОМУНІКАТ Т-ВА ПИСЬМЕННИКІВ І ЖУРНАЛІСТІВ ІМ. І. ФРАНКА.

Рада Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка рішила визначити за найкращі твори української літератури, які появилися окремими виданнями на західних українських землях і на еміграції в 1934 р., такі три нагороди:

І-ша нагорода у висоті 600 зол.;
ІІ-га нагорода у висоті 400 зол.;
ІІІ-тя нагорода у висоті 300 зол.

Збірка жертв на „Літературний Фонд" серед нашого громадянства та наших установ принесла цього року менші успіхи, як у минулому році, тому Рада Т-ва мусіла обнизити висоту нагород. Досі вплачено до „Центробанку" на цю ціль 825 зол. Рада Т-ва сподієтьcя, що Українське Громадянство в цих останніх двох місяцях збільшить свою жертвенність і доповнить „Літературний Фонд" не тільки до вище визначеної висоти, але й дозволить Раді збільшити нагороди або створити додатково ще одну, четверту нагороду.

Рада Т-ва запросила цього року до жюрі, яке визначить найкращі твори для нагород, отсих членів Товариства: Осипа Боднаровича, Волод. Дорошенка, д-ра М. Гнатишака, Константину Малицьку, Миколу Матіїва-Мельника, Мих. Рудницького, д-ра Василя Сімовича і Юру Шкрумеляка.

Жертви на „Літературний Фонд 1934" просимо слати на адресу: Львів, Центробанк, вул. 3. Мая 15, з дopискою: „На літературний фонд". Список жертводавців подамо у черговім комунікаті.

Суспендування українських учителів на Буковині.

Румунське міністерство освіти уневажнило суспензії 12 українських учителів, двох з черновецького й десятьох із сторожинецького повіту. Про долю інших суспендованих учителів западе пізніше рішення. Дванацятьом реактивованим українським учителям виплатять задержані їм платні

Інтерпеляції в справі Берези Картуської.

Польський Народовий Клюб зголосив у соймі інтерпеляцію в справі Картуської Берези. Інтерпеляція вказує на погане харчування інтернованих. Дають їм недопечений хліб, хорим не позволяють стосувати дієти, інтернованим, що виходили рано на роботу поза табором, давали спершу впродовж кількох тижнів обід аж в 5. год. пополудні, не позволяли приймати харчевих пачок. Гігієнічні умовини були теж важкі. Не позволяли вживати щіток до зубів, ані не давали мила. В арешті, до якого запроторювали за дрібні провини, увязнені спали на голій долівці. Інтернованих змушували до важкої фізичної праці в таборі й поза табором. Крім того мусіли виконувати найбільш прикрі роботи. Веліли їм чистити виходки і мити руками сплювачки. Дальше в інтерпеляції сказано, що інтернованих били поліційні службовці. (Подаємо дослівно за „Хвилею" — Ред.). Не були це річи виняткові, але це було виконання засад поведення, встановлених владою табору. Найбільшою жорстокістю визначалися постерункові ч. 186, 198, 230 і старший пшодовнік ч. 9.

Нагляд над табором у Березі виконував воєвода Костек-Бернацький, який часто відвідував табор і знав про життєві умовини в ньому. Інтересувався всіми подробицями поведінки з інтернованими. Центральна влада знала про відносини, що панували в Березі, доказом чого був побут у таборі п. Кавецького, директора деп. в мін. вн. справ. Інтернованим, що мали покинути табор, п. Кавецький заповів, що знову будуть інтерновані, якщо оповідатимуть про те, що пережили в Березі.

Інтерпелянти звертаються до голови ради міністрів з запитом, чи описані факти поведення з інтернованими в Березі Картуській були поповнені з наказу уряду?

В тій самій справі вплинула інтерпеляція ППС. Соймовий маршал приняв обі інтерпеляції.

Крім того вплинули внесення Християнської Демократії та Народової Партії з домагання знести президентський декрет, що ввів концентраційні табори.

Напруження польсько-чехословацьких взаємин.

ПРАГА, 7. 11. ПАТ. Мін. Бенеш виголосив вчора в чеському парляменті промову про заграничну політику. М. ін. він заявив, що Ліга Народів не є вже знарядям конструктивної міжнародньої політики, але все таки вважають її останньою й одинокою силою, яка може перешкодити вибухові війни. В Европі зарисовується нова політична констеляція, якої головним складником є: польсько-німецьке порозуміння, проект східного пакту, вступлення Совітів до Ліґи Націй і справа порозуміння між Францією, Італією й Малою Антантою. Взаємини Чехословаччини з Німеччиною є добрі й поліпшуються автоматично при кожному зближенні Німеччини до чехословацьких приятелів. Між Чехословаччиною і Польщею стрєває стан взаїмної політичної резерви. Ріжниці, які виринули минулої весни, після відомої кампанії польської преси, не втратили вправді свого льокального характеру і такими означив їх польський уряд. Добре, що знаємо дійсний стан відношення Польщі до Чехословаччини. Є це краще ніж непевність і мусимо вважати це не за перехідну тактику, але за поважні і тривкі політичні факти та з ними спокійно рахуватися. Нашим обовязком використати ці факти. Не можна робити Польщі закидів або осуджувати її за те, що політику своїх інтересів управляє так, як їх розуміє. Одначе будемо боронити інтересів нашої держави, говорив Бенеш, згідно з інтересами европейського миру, без укривання наших цілей, які не спрямовані проти Польщі.

Німеччина перестерігає перед окупацією басейну Сари.

РИМ, 7. 11. ПАТ. Провідник комітету трьох барон Альойзі приняв вчора з німецьким амбасадором двох німецьких знавців, які зясували становище Німеччини в справі плебісциту у басейні Сари. Визначення 40-кільометрової смуги вздовж німецького кордону басейну доказує, що від Німеччини не погрожує ніяка небезпека. Тому Німеччина домагається від Франції, щоби відкликала військове поготівля, бо військова окупація Франції внеможливить плебісцит. Німецькі делегати домагалися припинити ворожу акцію німецьких емігрантів проти режіму націонал-соціялістів. У противному випадку відповідальність за можливі непередбачені події у басейні Сари спаде на емігрантів.

—o—

Перемога през. Рузвельта і демократів.

ЛЬОНДОН, 7. 11. ПАТ. Дотепер надійшли вістки, що при виборах до палати послів вибрано 167 демократів і 33-ох републиканців. Дотепер нема вісток з 215 округ. Таким чином більшість у палаті послів матимуть демократи. При виборах до сенату вийдуть з перемогою теж кандидати демократичної партії. При виборах на стейтових ґубернаторів перемогли теж демократи. В деяких стейтах дійшло до кривавих заворушень. Є вбиті і ранені. Антон Сінклер кандидат на ґубернатора стейту Каліфорнія вийде теж переможцем.

За океаном.

ЛЕТУНСЬКЕ СВЯТО У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ.

Як і слід було сподіватися, українське летунське свято, що відбулося у Філядельфії в неділю 21. жовтня, випало дуже гарно. Хоч коло 1. години сполудня небо дещо затягнулося та хвилинами накрапував дощик, але небаром знов випогодилось і потепліло й так видержало до вечора. Літак „Україна" з Дітройту дещо причпізнився, через що свято зачалося з півторагодинним опізненням. Літак „Львів" із Шикаго через злу погоду на заході не прибув. Але публика, якої зібралось понад 3.000 осіб, була вдоволена та з одушевленням витала летунів і жовто-блакитний літак, що зручно, легко та сильно шибав попід небеса. Всч. о. Крупа і Тиханський відправили у „Шіценпарку" водосвяття і молебень на інтенцію українського народу та виголосили відповідні промови: о. Крупа по українськи, о. Тиханський по англійськи. Співав мужеський хор під управою п. Коцюбинського, що відспівав теж многоліттєвія. За кожним „Многая літа" січовики віддали сальву з крісів. Опісля уставився похід з прапорами, умундурованими січовиками та орхестрою на чолі. Оба летуни, пп. Чайковський і Чайка, йшли зараз за прапорами. Похід пішов під гру орхестри на летунське поле, де вже довкола літака „Україна" скупчилась добра тисячка цікавих земляків. З тими, що прийшли походом та що наспіли автомобілями, було понад 3.000 душ. З крила літака промовив місцевий отаман п. Василь Волчанський, витаючи летунів, після чого сів пільот в літак. Загудів мотор і небавом „Україна" закружила понад головами народньої юрби, що витала літак грімкими окликами. Опісля, багато учасників пробували лету „Україною". Навдоволившись видом літака, публика поважно вернулась до парку, де забавлялась до вечора. На другий день рано літак „Україна" відлетів домів.

За замах на А. Гумена і вбивство поліційного аґента Яцини.

Чергова велика судова розправа О. У Н. у Львові.

ТРЕТІЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ДОДАТКОВІ ПИТАННЯ.

Розправа почалася в год. 9.15 рано. Тому, що трибунал відкинув додаткові внески оборонців покликати нових свідків, оборонці підсудних Галапаца, Куликівця і Васечка зголосили додаткові питання. Трибунал по півторагодинній нараді частинно допустив деякі евентуальні питання.

ОБОРОНЕЦЬ ЗРІКАЄТЬСЯ ЗАСТУПСТВА.

Обор. д-р С. Шухевич зголосився першого дня розправи як заступник оборонця д-ра С. Шевчука, який боронить підс. Васечка. Нині оборонець д-р Шевчук не прийшов, бо занедужав. Обор. д-р С. Шухевич склав заяву, що зрікається заступства д-ра С. Шевчука, себто оборони підс. Васечка, тому, що між обороною підс. Малюи, його клієнта й обороною підс. Васечка заходять великі суперечности.

Прокуратор противиться і каже, що таких суперечностей в обороні обох підсудних нема. Ціль такої заяви обор. д-ра Шухевича, мовляв, ясна, а саме: унеможливити дальшу розправу. Обор. д-р Шухевич реплікує.

ОБОРОНЕЦЬ З УРЯДУ.

Трибунал по 20-хвилинній нараді, з огляду на недугу обор. д-ра С. Шевчука, рішив вважати д-ра С. Шухевича оборонцем з уряду для підс. Васечка.

25 ПИТАНЬ.

З черги предсідник трибуналу відчитав 25 питань, 20 головних і 5 евентуальних. Усім підсудним поставлено по одному питанню по думці статті 97 § 1 к. з., себто злочин державної зради за приналежність до ОУН. Крім того 4-м підсудним поставлено питання за приказ і допомогу до вбивства; підс. Куликівцеві питання за вбивство С. Яцини і підс. Васечкові за намагане вбивство А. Гумена.

ПРОМОВА ПРОКУРАТОРА.

В год. 11.45 почав промовляти прокуратор.

ПРОМОВИ ОБОРОНЦІВ.

Ціле пополудне і вечором промовляли оборонці. Присуд западе пізно в ночі, тому його подамо завтра.

Відложення сесії сойму та сенату.

ВАРШАВА, 7. 11. ПАТ. Нині в год. 13-ій явився в соймовому будинку директор правного бюра президента ради міністрів Володислав Пачоський та вручив маршалові сойму розпорядок президента держави в справі відложення звичайної сесії сойму. Ось цей розпорядок: „На основі уст. 25. конституції відкладаю з днем 7. листопада 1934. р. звичайну сесію на 30 днів.

Спала, 6. XI. 1934. Президент Річипосполитої Ігнатій Мосціцький, президент Ради Міністрів Януш Козловський“.

Опісля дир. Пачоський доручив розпорядок подібного змісту з покликанням на 37. уст. конституції маршалові сенату.

Шкільна данина.

Міністр скарбу Завадський заповів у своїй промові, яку виголосив у соймі, введення нового обтяження населення в користь освіти у виді т. зв. шкільної данини. Проєкт нового закону має знайтися незабаром у соймі. Вимір шкільної данини буде залежний від величини мешкання, яке податник займає. Впливи з данини будуть призначені не на будову шкіл, але на винагороду для вчителів, головно за надобовязкові години. З тих грошей будуть також покривати винагороди членів іспитових комісій та пенсії шкільних дентистів і лікарів. Побір данини розпічнеться від 1. січня 1935 р., а впливи передбачені на 18 міліонів зол.

Нарада мін. Ляваля з німецьким амбасадором.

ПАРИЖ, 7. 11. ПАТ. Міністр закордонних справ Ляваль відбув учора нараду з німецьким амбасадором Кестером, з яким обговорив справу плебісциту у басейні Сари. Мін. Ляваль заявив, що Франція не зречеться своїх зобовязань супроти ради Ліґи Націй. Заперечив вістки закордонної преси начеби військові наказано строге поготівля. Амбасадор Кестер заявив, що Німеччина не заперечує постанов версайського трактату про свободу голосування громадянам басейну Сари

Японський ультимат до Китаю.

Китайська преса повідомляє, що головна команда японських військ вислала китайській владі ультимативну ноту в справі обсадження Великого Муру сильними китайськими військами. В ноті Японія грозить збройною інтервенцією, якщо китайські війська не покинуть негайно занятих позицій. Одночасно над Пекіном появилася у вівторок рано ескадра японських літаків, які скинули на місто летючки, заповідаючи окупацію японськими військами.

Комбатанти піддержують Думерґа.

ПАРИЖ, 7. 11. ПАТ. Премієр Думерґ приняв делеґацію, зложену з представників союзу комбатантів і інших уґрупувань, що нараховують разом 3 і пів міліона членів. Предсідник делеґації вручив премієрові декларацію, яка стверджує, що підписані під нею без огляду на приналежність до ріжних уґрупувань готові піддержати премієра Думерґа всіми силами.

ПАРИЖ, 7. 11. ПАТ. Федерація б. комбатантів, що має 1 міліон членів, остерегла прем. Думерґа перед розвязанням парляменту та осудила введення до конституції закону про державних службовців.

Смерть за дезерцію.

ПРИСУД БОЛЬШЕВИЦЬКОГО СУДУ НА МОРЯКА, ЩО ЗАЛИШИВСЯ У ГДИНІ.

Два місяці тому, 3. вересня ц. р., до Гдині приїхали три большевицькі кораблі: „Марат“, „Калінін“ і „Володарський“, де спинилися на 5 днів. Польській публиці дозволили оглядати ці кораблі — „осяги большевицького будівництва“. В дійсності ці три кораблі походять ще зперед революції і тоді називались: „Петропавловськ“, „Прямислав“ і „Побідник“. Але про цей факт моряки мовчали.

Перед візитою у Гдині большевики вибрали самих вірних большевицькому режімові моряків. Підчас свого побуту в Ґдині ці моряки захвалювали життя та побут у СССР і з захопленням оповідали про свою військову службу у фльоті. Колиж цим морякам дозволили вийти на беріг, то по відїзді тих большевицьких кораблів виявилося, що багато моряків скористало з нагоди і не вернулось уже до „батьківщини робітників і селян“.

Недавно большевицький суд почав розглядати справи тих моряків, які залишились у Ґдині. Суд розглянув уже справу моряка Воронкова. Большевицька агенція „Тасс“ оголосила такий комунікат з цієї розправи:

„Военна колеґія найвищого суду СССР під проводом Матулевича розглянула 4. листопада ц. р. справу Сергія Василевича Воронкова, колишнього моряка корабля „Марат“ та устійнила: Підчас побуту корабля „Марат“ у польському порті Ґдині 7. вересня ц. р. один з моряків, Воронков Сергій Василевич, ур. 1911 р. відмовився вернутись на корабель і по відпливі корабля залишився на території Польщі. Тому допустився злочину зради своєї батьківщини. Військова колеґія найвищого суду СССР на основі статтей 319 і 320 совітського карного закону і декрету уряду з 8. липня ц. р. про зраду батьківщини рішила засудити Воронкова Сергія Василевича за зраду батьківщини на розстріл та поставити його поза законом, а майно сконфіскувати. Крім того колеґія рішила арештувати рідню Воронкова і передати її военному судові“.

Загинули в летунській катастрофі.

БЕРЛІН, 7. 11. ПАТ. Пасажирський літак, що курсував на шляху Кеніґсберґ—Берлін, після того як перелетів над Данціґом, мусів осісти в місцевости Ґрос Ракет біля Лявенбурґа. З невідомих причин літак упав на землю. Пять людей, що були в ньому, згинули на місці. На місце катастрофи виїхала слідча комісія

Продовжили стан облоги.

МАДРИД, 7. 11. ПАТ. Стан облоги в усьому краю продовжили ще на один місяць.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— В Астурії поліція й військо сконфіскували в останньому часі коло 10.000 ручних крісів і кільканадцять скорострілів.

— Бразилійська поліція ствердила, що хорватська організація „Усташа“ в Сан Павльо була у звязку з марсельськими вбивниками.

— В Будапешті розпочався процес Сильвестра Матушки, що спричинив на лінії Відень-Будапешт залізничу катастрофу, в якій згинуло 22 особи.

— Тому, що китайські урядові війська заняли місто Чан-Тін, відділи китайської червоної армії евакували столицю червоної провінції Сі-Кіян, місто Тію-Кін.

— Уряд єгипетського премієра Джеґія паші подався до димісії. Король Фуад визначить наслідника премієра.

— Японський амбасадор у Вашинґтові Саіто зложив на руки державного секретаря Філіпса протест японського уряду проти переслідування японських кольоністів у стейті Арізона.

— В містах Касель і Фульда влада закрила ряд різницьких і кольоніяльних склепів з причини нарушення приписів про максимальні ціни

Помер Штекер.

ВАРШАВА, 7. XI. ПАТ. Сьогодні в год. 4. рано помер в шпиталі відомий польський змаґун Теодор Штекер.

Штекер занедужав був тому кілька днів у своїй земельній посілості Халбово, в плонському повіті. Його перевезли до шпиталю у Варшаві, та всеж не вдалося ствердити, що долягає Штекерові. Горячка доходила до 40 ст. і тоді змаґун старався вискочити з ліжка, тому його мусіли привязувати. Досі не ствердили, що дійсно зломило змаґуна. Кажуть, що в останніх змаганнях у Берні в Швайцарії противник так сильно кинув Штекером, що відбив йому обі нирки або печінку. Правдоподібніше буде, що Штекер затроївся якимись невідомими бактеріями. Штекер уродився в 1897 році.

Аптон Сінклер перепав.

НЮ ЙОРК, 7. 11. ПАТ. Ґубернатором стейту Каліфорнія вибрали знову ґубернатора Мерияма. Він здобув більшість голосів 25.000. Так кандидатура Аптона Сінклера перепала.

НЮ ЙОРК, 7. 11. ПАТ. Ґубернатор нюйорського стейту Леман одержав 500.000 голосів більшости. Більшість голосів упала в північній частині стейту, яку вважали доменою республиканців.

Перед упадком Думергового уряду.

Реформи прем. Думерга треба вважати похребаними. Радикальні міністри постановили виступити з уряду, бо їх фракція не годиться на ухвалення буджетової провізорії замісць повного буджету. Думерг хотів довести до ухвалення провізорії, щоби на випадок розвязання парляменту забезпечити собі фінансові засоби.

„Матен" повідомляє, що коли Еріо сказав Думергові, що радикально-соціялістичні міністри не годяться на провізорію, Думерг відповів йому: „Коли маю говорити щиро, то ви, панове, повинні відійти". На це Еріо: „То ви, пане премієр, виганяйте нас!"

Після того президент Лєбрен переговорював із радикальними міністрами і йому вдалося вговорити радикалів, щоби оконечну постанову відложили до четверга. Всеж ніхто вже не вірить, щоб вдалося вдержати теперішній уряд.

Здогадуються, що президент поручить знову Думергові створити уряд, та Думерг не згодиться. Як кандидатів на премієра називають: президента палати депутованих Буісона, міністра закордонних справ Лявала, міністра Фляндена та марш. Петена.

Авас повідомляє, що всі можливости порозуміння вичерпалися та що останнє засідання міністерської ради було вступом урядової кризи.

Журналістка перед военним судом.

Як ми вже повідомляли, еспанська влада арештувала на засіданні кортезів кореспондентку париського щоденника „Левр" паню Тері. Вона стане перед военним судом. Париська преса взиває французький уряд, щоб дав зрозуміти еспанському урядові як неприємне під кожним оглядом булоб для Еспанії, колиб прийшло до процесу проти французької журналістки.

—o—

Останні вістки з виборів у Зл. Державах.

НЮ ЙОРК, 7. 11. ПАТ. Досі є вістки про вибір до палати репрезентантів 208 демократів і 22 републиканців, а до сенату 18 демократів і 3 републиканців.

З Берези і до Берези.

При кінці жовтня вивезли з Тернополя до табору в Березі Картузькій абсольвента фільософії **О. Мурія** і студента **Петра Кравченюка**. — До окружного суду в Тернополі привезли в Берези Картузької **Фелікса Кордубу**, що перебував у таборі відокремлення вже пятий місяць. Тепер одержав він акт обвинувачення з арт. 97. §. 1.

2. листопада вернувся з Берези Картузької студент **Ярослав Яцковський** зі села Рахиня, пов. Долина.

НОВИНКИ

— **Управа міста, яка допускається кримінального недбальства.** Гастінкс, комісар гігієни в Торонто твердить, що просто не можна подумати собі, щоби думаюча людина при нинішньому стані науки хотіла компромітуватися, висуваючи аргументи проти науково санкціонованої пастеризації молока. Управа міста, яка не забезпечує своєї молочної апровізації при помочі пастеризації допускається кримінального недбальства. 534

— **З Українського Лікарського Товариства.** У пятницю дня 9. ц. м. в год. 19. відбудуться у домівці Товариства при вул. Чарнецького ч. 26, І. пов. сходини членів з рефератом д-ра Т. Е. Бурачинського: З діяльности Заряду Львівської Лікарської Палати. 537

— **Листопадовий Вечір у Соколі-Батьку.** В неділю 4. ц. м. уладив С.Б. в домівці Т-ва для своїх членів Святочний Вечір у память Листопадових Днів. Програма свята була ріжноманітна і виконана виключно власними силами. По вступнім слові про вагу Листопада для молодого покоління, відчитано лісту поляглих за Волю Соколів, а відтак інші продукції сокільського хору під проводом побр. Тихоліза В., деклямації пос. Пасічник С., дует на гітарах побр. Коцюби В. і Тихоліза С., споминп заперед 16-ти років побр. голови інж. Хронювата, вкінці товариська гутірка. Свято затягнулося до пізного вечора. Учасники розійшлися вповні вдоволені.

— **Абстинентська анкета.** Заходом секції українських студентів абстинентів відбудеться в неділю 11. ц. м. в год. 2. пополудні, в авлі Академічного Дому студентська анкета в справі поширення абстинентського руху та ощадностевої акції на загал українського студентства. Виклад на тему: Абстинентський рух як суспільне питання, виголосить мгр. Лозинський Осип, на тему ощадности п. Корчинський з РСУК. З огляду на вагу справ побажана якнайбільша участь гостей.

— **Хто відповідає за недбальство лікаря суспільної обезпечальні.** Найвищий суд оголосив рішення в справі відповідальности за шкоди наслідком недбальства лікарів суспільної обезпечальні (Каси Хорих). В рішенні ствеоджено, що домагання винагороди за шкоду, яку потерпів обезпечений наслідком недбальства лікарів суспільної обезпечальні, є претенсією цивільноприватною. Суспільна обезпечальня не відповідає за відемні наслідки наукових помилок, яких допускається принятий нею лікар, лікуючи членів обезпечальні. Тому перед виконанням лікарського заходу, хочби неопераційного, який може мати шкідливі наслідки для здоровля, слід повчити пацієнта про можливу шкідливість заходу і мати згоду пацієнта на переведення того заходу.

— **Ревматична порадня.** У львівській поліклініці (Ліндого 5) урухомили порадню для ревматично хорих. Порадня урядує в понеділки та четверги від 11—12 години.

— **Електрифікація Тернополя.** На останньому засіданні м. ради в Тернополі ухвалили заключити умову з командою 54. п. п. в справі доведення електричної енергії для новозбудованих касарень цього полку на передмістя Загробеля. Громада поробить додаткові інвестиції у свому електричному заведенні, коштом ок. 40.000 зол., а військо позичить стількиж грошей для міста на інвестиції.

— **Перепусткова афера в Снятині.** Перед окружним судом в Коломиї розпочалася розправа проти заступника снятинського старости мгр. Ігн. Глубовського, урядниці старoства Марії Врубель, чотирьох постерункових, д-ра Я. Гольдшляга і д-ра М. Ляндеса зі Львова, вмішаних у велику перепусткову аферу. Глубовського і Врублівну обвинувачено, що за оплатою 100 зол. видавали граничні перепустки особам, що мешкали дальше ніж 10 км. від границі. Інші обвинувачені посередничили між Глубовським і клієнтами або самі користали з відпусток. Обвинувачений віцестароста Глубовський до вини не почувається, стверджуючи, що центральна влада потурала видаванню перепусток для осіб з глибини краю, а в деяких випадках навіть телефонічно наказувала видавати. Впродовж року видавано поверх 5.000 перепусток, а в літних місяцях доходила до 250 денно. На перепустках урядничка Врубель подавала все місце замешкання Снятин, щоби польських громадян охоронити від румунських граничних комісарів, що чигають на „бакшиш".

— **Циганська язва.** На Лемківщині появилася добре зорганізована ватага циганів, що непокоїла населення частими крадежами і вломами. Ватага сиділа в лісах і тільки ночами робила виправи. Поліція арештувала вже чотирьох циганів, а за іншими йде погоня.

— **Львівська хроніка.** На вул. Зибликевича Едм. Кашуба та Мир. Шведик із Богданівки побили Тад. Завадзького з вул. Кордецького 9 та забрали йому капелюх і вічне перо вартости 65 зол. — На вул. Мохнацького два прохожі попросили дир. Сев. Барбага, щоб позволив їм закурити папіроску. Як відійшли, Барбаг переконався, що вкрали йому золотий годинник. — У каналі міської різні на Знесінні найдено трупа 8-міс. дівчинки. — Вибори до лікарської палати у Львові визначено на 16. грудня ц. р. — 26 п. піхоти, стаціонований у Львові, перенесено до Городка Яг. — Арештовано ем. службовця Яна Шерера, що вимантив від ріжних людей гроші та документи, обіцюючи виробити їм посади.

— **Краєва хроніка.** На дім купця Якова Бірмана в Трійці пов. Снятин напали в ночі три озброєні бандити й почали грабити. Однак Бірман заалярмував сусідів, наслідком чого бандити втікли. — В Макуневі біля Мостиськ якась молода жінка, з вигляду служниця, ... шила 3-літну дівчинку, яку вкрала мабуть ... хлібодавцям зі Львова. — На хату купця М... Айгена в Біші (пов. Бережани) в 12. год. в ночі напало 4-х озброєних бандитів, два в ..., один у револьвер, а один у довгий ніж і забрали 20 долярів і 23 золоті. Мойсея Айгена, що боронився, бандити перестрілили.

— **Згинуло 300 расових курей.** Під Краковом створено велике заведення плекання курей, що мало коло 800 курок і когутів ... щої англійської раси т. зв. леггорнів. Управа цього заведення замовила в останніх днях ... міського гицля мясо на живлення курей. Мясо, яке він доставив, було видко зіпсуте, бо ... двох днів згинуло 300 штук дробу. Ветеринарний лікар ствердив пошесть тифу і наказав знищити решту зіпсутого корму та ізолювати здорові штуки.

— **Великі зловживання в скарбовому уряді.** Судове слідство в справі грошевих зловживань на терені 22-го скарбового уряду у Варшаві викрило, що два урядовці, начальник ... Лукасевич і секвестратор Боровський в порозумінні з урядовцем Завішою вкрали 170.000 зол. на шкоду державного скарбу. Гроші ... путали на гулятику, в карти та гру на кінських перегонах. Всі три призналися до вини.

— **Стежні листи за директором.** Варшавська поліція розіслала радіограму та стежні листи за б. директором державного заведення ... джування харчів інж. Генр. Жмигродом. Він виїхав із Варшави та скривається невідомо де. В заведенні викрили великі надужиття. ... Жмигрод брав собі гроші за переводжені ... зи. Свого часу він виступав як знавець у процесі Горгонової та його опінію ... проф. Ольбрихт.

— **Чи оклик „Гайль Гітлер" каригостойний?** Цим питанням займався на днях найвищий суд у Варшаві. У місті Тчеві підчас переїзду німецьких самоходів, що в серпні ц. р. брали участь в німецькому райді і за дозволом польської влади переїздили крізь польську територію, ... польські громадяни, кричали „Гайль Гітлер". За те адміністраційна влада покарала їх грив... ною. Окружний суд доглянув також у тих окликах неохоту і легковаження для польської держави, виявлені солідарністю з рухом, настроєним ворожо до польської держави, якого представники задумують відірвати західні землі від Польщі. Одначе найвищий суд не згодився на такі мотиви нижчої інстанції й знісши присуд окружного суду, увевиннив обвинувачених, ... чому оголосив широке обвинувачення.

— **Політика і кіно.** Заки наш часопис вийде з друку може вже будемо мати звістки про вислід виборів до палати представників у Вашингтоні, про третину нових сенаторів і цілий ряд нових губернаторів. У Каліфорнії кандидує на губернатора відомий письменник соціаліст Аптон Сінклер від партії демократів. Представники великого фільмового промислу ведуть кампанію проти нього, закликаючи до солідарного голосування всіх кінових артистів і ... стів. Зате Сінклер має по свому боці ... приятеля Чарлі Чапліна, якому обіцює ... становище — контролю фінансів фільмового промислу. Сінклер запевняє, що за його урядування щезне в краю нужда.

— **Ріжні вістки.** Англійська морська і повітряна фльота, з 112 літаками і 30 кораблями, ... чала маневри в Па де Кале; темою маневрів: ... такувати від моря Портсмут і оборонити ... літаками. — Саксонське міністерство внутр. справ заборонило займатись окультизмом, ставити гороскопи і продавати окульт. ... ки. — Совітський уряд має намір у 1935 р. ... лектризувати 600 км. залізничого шляху. — Предсідником Союзу чужинних журналістів у Польщі вибрали 33 голосами француза, проти 11 голосів на німецького кандидата. — Один із грецьких часописів розписав збірку на ... ний дарунок для княжни Марії і зібрав багато грошей. — В америк. стейті Небраска будують міст через Міссурі, який коштуватиме 30 міл. дол.; проект цього мосту збудувала 20-літня панна Рід, яка саме скінчила університет. — У Женеві помер колишній міністер справедливости Оскар Кон у 66 р. життя. — У Римі помер славний хірург Джованні Вельо, що за ... зробив приблизно 50.000 операцій.

З театру.

ВЕЛИКИЙ МІСЬКИЙ ТЕАТР: „ЛЮДИНА І НАДЛЮДИНА“, комедія на 4 дії *Б. Шова.*

Про цю пєсу можна би написати цілу студію. Називається вона „комедією і фільософією“ і сам її текст удвоє більший, між нормальна пєса на один вечір. Крім цього має вона трицятьκілька сторінок передмови і великий додаток: Книжку героя пєси „Підручник для революціонерів“.

„Людину і надлюдину“ написав Шов на тему Дон-Жуана. Глядач, що не читав її у книжці, може про це і не знати. Великої III-ої дії, де Дон-Жуан виступає у пеклі, звичайно не ставлять на сцені, бо вона є нелегким фільософічним коментарем до решти пєси, що може йти і без цієї дії.

Дон-Жуан Шова це справжній мужчина і мистець; оба ці ідеали (100-відсоткової „чоловічости“ і мистецтва) стоять на протилежнім бігуні жінки, що хоче відобрати мужчині свободу, необхідну для його творчости. Герой Шова — Теннер здає собі справу з цієї небезпеки подружжа і боронится перед нею своєю діялектикою, втечею і поведінкою абстинента — надаремне. Добрих 30 років минуло від часу, коли пєса ця обурювала не тільки анґлійську консервативну публику, а більшість її полемічних дотепів і гострих завваг має досі силу актуальної суспільної критики. Критика ця спрямована проти таких відвічних суспільних боляків як облуда і страх перед зміною.

Виставили цю пєсу дуже дбайливо, з прегарними декораціями. Тільки герой-революціонер виглядав занадто по-сальоновому, не мав характеристичних зверхніх ознак людини, що гіршить усіх своїми манерами, погорджуючи принятими товариськими формами. Гра артистів першорядна. Публика після II-ої дії була пєсою захоплена.

м. р.

Із судової салі.

ЦІКАВА АПЕЛЯЦІЙНА РОЗПРАВА У ЛЬВОВІ ЗА ВБИВСТВО СЕЛЯНИНА.

Цікава розправа відбулася дня 5. XI. ц. р. перед Апеляційним Судом у Львові, в сенаті, в якому проводив предсідник Ягодзінський, а вотували радники Хмелевський і Шуліславський. Внаслідок акту обвинувачення, внесеного проти молодих парубків з Добрачина коло Кристинополя, а саме проти **Петра Канюки, Василя Сосновського і молодого господаря Михайла Пилипчука,** відбулася дня 1. червня ц. р. розправа перед трибуналом окружного суду у Львові. Прокуратор обвинувачував згаданих селян за **вбивство парубка Івана Пилипчука** 13. березня ц. р. в селі Добрачині, на тлі ворогування вище згаданих селян, як українців проти Пилипчука, як „старорусина“. Так представлена була справа в акті обвинувачення, одначе переведена розправа виказала, що між вище згаданими була звичайна парубоцька сільська авантура, зовсім неполітична. Тоді то присудом сенату окружного суду у Львові, якому проводив радник д-р Двожак, а вотували радники д-р Льокер і д-р Криніцький, засуджено **Петра Канюку за вбивство Івана Пилипчука на чотири роки, а Василя Сосновського за підмову Канюки до вбивства Пилипчука на три роки, вкінці Михайла Пилипчука звільнено від вини і кари.**

Наслідком відклику засуджених Петра Канюки і Василя Сосновського відбулася саме 5. ц. м. апеляційна розправа перед згаданим на вступі апеляційним сенатом. Після переведених додаткових доказів і виводів заступників сторін предсідник Ягодзінський оголосив вирок, яким **кару вязниці Петра Канюки потверджено в цілости, а Василя Сосновського звільнено цілковито від вини і кари.** Пошкодовану матір бл. п. Пилипчука заступав перед апеляційним трибуналом адв. **д-р Маріян Глушкевич,** обвинуваченого Петра Канюку адв. **д-р Старосольський,** а обвинуваченого Василя Сосновського адв. д-р **Евген Давидяк.** Так отже Василь Сосновський, який був арештований разом з Канюкою, пересидів у слідчім арешті від дня трагічного випадку, себто 13. вересня ц. р., аж до 5. листопада безвинно, і дня 5. ц. м. вийшов із вязниці у Львові після майже восьмимісячного в ній побуту.

Дивогляди.

ПІЖАМИ ДЛЯ ПСІВ.

Парижанки придумали нову моду. Цим разом не для себе, а для своїх песиків. Песики на сон дістають піжами. Така піжама коштує часом і 500 фр. А песик не розуміючись на цінах часто поводиться з нею так, що на другу ніч треба його вдягати в нову піжаму. Одночасно на вулицях Парижа тисячі людей шукає шоночі якогонебудь захисту.

Ніодин німецький селянин не може обійтися без часопису, тому точно що місяця вирівнує передплату за свій часопис. А українські передплатники?... — Тому в місяці листопаді кожний читач „Діла“, що одержав пригадку враз з почтовою складанкою, за затягнений борг за часопис, повинен негайно вислати цілу залеглу суму, щоб не бути гіршим від німецького селянина.

ВІДГУКИ ДНЯ.

Руский м'сяць.

Є така польська приповідка: „Чекай, попаменташ рускі месьонц!“ Приповідка стара як світ, що пережила неодну війну й угоду, неодин уряд і армію, неодну зміну граничних і політичних стовпів.

Чув я цю приповідку нераз, але ніколи не застановлявся глибше над нею, от — думаю — такий собі вислів і годі. Єж і в нас приповідки подібного стилю, а ніхто над ними не ломить собі голови: „Пішло йому як з Петрового дня“, „Скривився як середа на пятницю“ і т. п.

Але врешті застановило мене, що значить до біди руский місяць і котрий саме місяць є ним. Адже з чогось воно пішло і щось мусить означати!

Довго мучився, передумував, котрий це місяць і чому така назва. Перебирав кожний місяць і прикладав до нього цю назву, але ніяк не підходило. Січень... Лютий... Березень. Ні! Може липень, серпень?... Ні!

Аж урешті-решт знайшов.

Листопад!...

Навів мене на цю думку один польський мемуарист, який свої спомини з львівських боїв затитулував: „Рускі месьонц“. Чи тільки тому затитулував, що в тім місяці відбувся наш листопадовий переворот? Чи тільки той один листопад має право так називатися?

Ось ті питання, які я поставив собі на початку.

Почав я шукати в історії, в споминах, врешті у власній памяти — годиться. Кожний листопад, а вже за останніх кільканацять літ кожнісінький має право називатися „рускі месьонц“.

Весна. Березень, квітень, травень — місяці як голуби. Спокійні, всміхнені, трохи розмріяні.

Літо. Червень, липень, серпень — ліниві. Глядять на світ прижмуреним оком,.. перекидають з боку на бік і навіть важну справу переочать. Що це все супроти вічности — кажуть собі і зівають.

Осінь. Вересень, жовтень — місяці пробудження, місяці проектів і надії на поправу. В політиці, в літературі, в передплаті, в зарібку. Живий сезон.

Аж приходить листопад.

Активність доходить до найвищої напруги, мало того, минає найвищу напругу і виладовується. З більшим, з меншим тріскотом вискакують з національного організму іскри і бють куди попало. Найчастіше вискочать наприклад з руки, а вдарять у ногу, або навпаки, або ще інакше.

Добрі іншим разом люди стають як бритва, згідливі товариства перемінюються в стадо ос і починається. Бритва ріже, оси тнуть, нарешті бритва до бритви дзвонить, оси на оси нарвуться, така коломийка піде, що аж лячно стає: А що, як так цілий божий рік буде?

На щастя місяць тревае тільки 30 днів. Рідко коли веремія отся перескочить на грудень. Часом ще захопить день-два, але це вже останні цюприги, бо листопад минув і — справа скінчена.

Місяць грудень — передсвяточний час, клопіт з гріхми, надія на кутю... Геть з роздорами, на бік непорозуміння!

І дивись: усі ці бритви чи оси стають мов не ті. Люди собі приємно балакають, товариства згідливо працюють, сонечко, хоч і зимове, привітно всміхається. Рай, хоч і кріозатий, мир, хоч і не вічний.

Не без впливу тут наше химерне підсоння. Осінь, видно, приносить зі собою якісь незнані, а грізні бацилі і напускає їх усюди: і по приватних мешканнях і по товариствах. А вони скакіць у наші душі і далі — множитися.

Ми тоді мов не ті: Один на всіх, всі на одного, аж гомін іде... Тоді й посторонній чоловяга не витримає, бачить таке то й від себе кілька стусанів докине.

А в запалі і не чуємо.

Щойно в грудні починає боліти.

Галактіон Чіпка.

☦ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. Володислав Нанасси, парох Угриньковець, пов. Заліщики, помер у Львові дня 6. XI. ц. р. в 77. році життя і 52. році священства. В. Й. П.!

Теодозія з Шухевичів Руденська, дружина пароха зі Старого Гвіздця, упокоїлася по короткій і тяжкій недузі дня 4. листопада в 52. році життя. Похорони відбудуться дня 7. XI. ц. р. В. І. П. 531

Іван Банах, господар в Підберізцях упокоївся по короткій недузі 12. жовтня ц. р., проживши 73 літ. В. Й. П. 538

Дописи.

ЖОВКВА.

Місцева гімназія без греко-катол. катехита! Третій місяць минає, як о. шамб. Погорецький, дотеперішній катехит тутешньої гімназії відійшов на емеритуру, а його місце до цієї пори не то постійно, але й тимчасово не обсаджене. Українська молодь у числі до 50 бувкає і не побирає науки релігії свого обряду, хоч батьки зовсім не бажають собі безконфесійного виховання своїх дітей. Місцеві оо. Василіяни мають доволі здібних сил, котрі могли би й радо піднялись би усунути цю аномалію. Коби лиш трохи доброї волі у тих чинників, що про цю справу рішають!

Прохання до радних міста. Одною з головних артерій доїзду до Жовкви є вулиця Туринецька, в останніх днях переіменована на вул. Бр. Перацького. Цією вулицею йде головний тракт до Мостів Великих, Кристинополя, Сокаля і дальше. Сотки фір з ріжним табором, десятки авт, автобусів, мотоциклів та пішоходів побільшують рух вулиці, а вже найрухливіша вона в часі ярмарків і торгів. Вулиця до цієї пори не має хідників, котрими моглиб піші ходити і не наражуватись на небезпеку здоровля, а то й життя. Від багатьох літ мешканці вулиці просить магістрат уладити хочби скромний хідник, коли вже годі здобутись на культурніший. Мешканці навіть своїм коштом почали завозити ріг, щоб зменшити видатки магістратської каси. Всі заходи, як досі, даремні. Цією дорогою просить мешканці тої вулиці радних міста подбати при ухвалі буджету на 1935-ий рік, щоби вставили якусь квоту на цю пекучу річ.

СПОРТ.

З КРАЄВОГО СУБРЕФЕРАТУ КОПАНОГО МЯЧА У. С. С.

Подаємо до відома, що остаточні змагання за першенство краю між першунами обох груп, Роксоляною (Рогатин) і Тризубом (Львів), з причин фінансової неспроможности обох товариств у цьому році не відбудуться.

АНКЕТА ТОВАРИСТВ ЛЬВІВСЬКОГО РЕФЕРАТУ.

Львівський Реферат подає до відома, що в неділю 11. листопада, в год. 6 (18) у домівці У. С. С. (Домініканська 11) відбудеться анкета всіх товариств львівського реферату. У програмі реферат п. н. „Фізичне виховання і праця спортових товариств“. Всі товариства львівського реферату просимо численно явитися.

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ, ілюстрований журнал історії та побуту. Львів, листопад 1934, ч. 11. Р. VI. Зміст: Франц Коковський: „Спіть хлопці, спіть!“; „Прелучанська міліція“; Іван Вислоцький: Політичні настрої і течії серед старшин; о. Йосиф Іванець: Вольфсберг; д-р Іван Карпинець: Історія 8-ої Галицької Бригади; Анатоль Курдидик: Ініціял; С. Шрамченко: Українська морська піхота в рр. 1917—21; Юрій Горліс-Горський: Холодний Яр говорить; Бібліографія; Від Адміністрації; Від Видавництва; Листопад — місяць українських інвалідів.

СВІТ ДИТИНИ, ч. 3. листопад 1934. Зміст: Ф. Коковський: Відлітають сірим шнурком. М. Магор: Осінь наступає. Р. Завадович: Мандрівки Петруся Пиріжка. Ніна Денисенко: Туга за Україною. Степан Король: Шкільна наука не мука! (комедійка в 2 діях). М. Мангра: Горить козин домик. Михайло Середа: Мудрий бовва. О. Підгірський: Африканські подорожні. Із щоденника Славка Вірного. Цікаві відомости. М. Магор: Дивтижня. Що довідався Петрусь від татка про світову війну. Вуйко Тоньцьо: Ще зелена. М. Кумка: На що парікак малий Федько.

При всяких нагодах збирайте датки на мандрівні бібліотеки, які підуть на західні землі.

Театри.

Театр „Заграва“: під артист. проводом В. Блавацького.

Турка над Сяном:

9. XI. „Святе полумя“.
10. XI. „Тарас Бульба“.
11. XI. „Гетто“.
12. XI. „Земля“.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича: Збараж.

8. XI. „Залізна Острога“.

Великий Міський Театр.

Четвер, 8. XI. год. 3·30 поп. „Малий летун“. Театр для дітей.
Четвер, 8. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік“.
Пятниця, 9. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік“.
Субота, 10. XI. год. 8 веч. Академія XVI-роковини незалежн. Польщі.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 8. XI. год. 8·30 веч. Дажів хор.
Пятниця, 9. XI. год. 7·30 веч. „X — 33“.
Субота, 10. XI. год. 7·30 веч. „Під примусовою управою“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Нуждарі“ (Віктора Гіго).
АТЛЯНТИК: „Віва Віллія“.
ВАНДА: „Ніч у Каїрі“, „Двадцятьчотири години“.
ҐРАЖИНА: „Ми перша бриґада“.
КАСІНО: „Танок кохання“.
КОЛІСЕЙ: „Танцюристка з Шикаго“, ревія „Пекло“.
КОПЕРНИК: „Нана“ (на осн. Е. Золі). Крім того: кольорова гротеска та найновіший Тижневик Парамавнту.
МАРУСЕНЬКА: „Нана“ (на осн. Е. Золі) і ревія: „Прогібіція шаліє“.
МІРАЖ: „Нібелюнги“.
МУЗА: „Кіт і скрипка“, „Кохає, любить, шанує“.
ПАЛЯС: „Скамполо“ (Доллі Гас).
ПАН: „Присуд життя“ і ревія.
ПАСАЖ: „Пригоди мандрівників“ (Віліям Десмонд) і ревія: „Гранда над Ріо Гранде“.
РАЙ: „Чи Люцина це дівчина“.
СВІТ: „Ганна очі чорні“ та циганський хор.
СОНЦЕ: „Піднебесні лицарі“, ревія: „Осінні маневри“.
СТИЛЕВЕ: „Передмістя“ і ревія „В семім небі“.
УТІХА: „Буря на світанку“ та ревія.
ХИМЕРА: „Іх Ексцеленція шлює“ (Джан Гейнор, Анрі Гара).

Закордонне радіо.

Четвер, 8. листопада 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 17·30 Пісні й арії, 22·50 Органові твори Баха, **Братислава** (293,8) 12·30 Військ. орх., **Прага** (470,2) 11·05 Сальон. музика, **Париж** (1648) 13·00 Концерт, **Берлін** (356,7) 16·00 Популярна музика, 19·00 Камер. музика, спів, 20·10 Реґерові твори, 22·25 Моцартові тв., **Гамбурґ** (331,9) 22·20 Пісні, пісоньки, **Гайльсберг** (291) 20·40 Нар. пісні **Кенігсвустергавзен** (1571) 15·15 Театрик для дітей, **Будапешт** (550,5) 19·00 Спів, цигн. музика, 22·40 Фортепян, **Мілано** (368,6) 11·30 Орхестра, 20·45 „Продана наречена“ оп. Сметани, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт.

Пятниця, 9. лстопада 1934.

Відень (506,8) 12·00, 13·10, 22·00 Концерт, 17·25 Шілер у пісні (Штукарт, сопр.), 19·30 Опера, **Брно** (325,4) 15·55 Вок.-інстр. концерт, **Прага** (470,2) 12·35 Сал. муз., 19·10 Спів **Прага II.** (249,2) 14·40 Два фортепяни, **Париж** (1648) 13·30 Концерт, **Берлін** (356,7) 18·30 Балади (Штрінц баритон), 22·35 Соната Бетовена Г-дур, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10·45, 15·15 Для дітей, **Кельн** (455,0) 21·00 Гайднові й Бетовенові твори, **Ляйпціг** (382,2) 15·00 Спів, **Штутгарт** (522,6) 11·00 Скандинавські пісні (Ветер, сопр.), **Будапешт** (550,5) 19·30 „Аїда“ оп. Вердія, **Мілано** (368,6) 11·30 Орхестра, 13·00, 19·30 Камер. й легка муз., **Рим** (420,8) 20·45 „Паґаніні“ оп. Леґара.

Львівське радіо.

Четвер, 8. листопада 1934.

6·45 Ранішня звдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 9·40 **Трансм. богослуження з Волоської церкви у Львові**, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеорольоґ. вістки 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·10 Муз. порадок. 13·00 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Сальон. музика, 16·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уяви: „Марія Стюарт“ траг. Фр. Шілера, 17·50 Листи та програми, 18·00 Сільва рерум, театр. репеет., 18·05 Театр. фейлетон, 18·15 Фр. Шуберт: Форт. тріо Б-дур, 18·45 Літер. фейл.: Що читати (лірика), 19·00 Спів (Авг. Дінні, тенор) у супр. фортепяну, 19·20 Актуальний фейлетон, 19·30 Пісоньки Мор. Шевальє (гр. пл.), 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Ревія орхестри 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Симф. концерт (Арґасінська, спів), 21·45 Відч.: Душа Европи й Азії, 22·15 Друга лекція танку, 22·35, 23·05 Легка й танк. музика, 22·45 Роля польського муз. т-ва в історії польської муз. культури.

Пятниця, 9. листопада 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·40 Реклям. концерт, 11·57 Сигн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·00 Нар. муз. та спів із гр. пл., 12·45 Для жінок „Забезпечування вікон на зиму“, 13·00 Полудневий денник, 13·05 Фраґменти з опер (гр. пл.), 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Сальон. концерт, 16·45 Авд. для хорих, концерт сальон. орх., 17·15 Арії та пісні (Курнатовська) в супр. фортепяну, 17·50 Гуцули в леґіонах, 18·00 Звідкіля голок цвіти ростуть (репортаж-фейл. із робітниками у Глинянах), 18·15 Фортепян, 18·45 Найжахливіша на світі пуща (З мандрівки по Перу), 19·00 Ксильофон і мандоліна з гр. пл., 19·20 Акт. балачка, 19·30 Пісоньки (Джіта Альпар) із гр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Сільва рерум, мист. життя, 20·05 Муз. балачка, 20·15 Симф. концерт, Веч. денник, Як працюємо, 22·30 Поезія Іредента, 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові у приватних оборотах 5.28 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·55, Париж 34·90·50, Берлін 213·25, Цюріх 172·54, Амстердам 358·40, Прага 22·13, Італія 45·36, Нюйорк кабель 5·30 3/8, Нюйорк чеки без трансакцій.

Золото: Долари 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60, Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·80, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в днях 6. і 7. листопада ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла десерового	2·10 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і сметану вдержана, на молоко і яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 2. до 10. листопада ц. р. включно купує тільки індики та пантарки. Ніякої іншої птиці не приймає. Почавши від 5. листопада ц. р. платить своїм доставцям **за 1 кг. живої ваги птиці**, льоко подвіря птахомасарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Пантарки	I кл.	за 1 кг.	1·25 зол.
„	II „	„	1·00 „
Індики	I „	„	1·10 „
„	II „	„	0·80 „

ПРОСИМО КУПУВАТИ ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЯКІ ОГОЛОШУЮТЬСЯ В НАШОМУ ЧАСОПИСІ ТА ПРОСИМО ПОКЛИКУВАТИСЬ НА ОГОЛОШЕННЯ.

Подяка. Почуваюся до обовязку зложити подяку всім тим, які підчас моєї 5-міс. вязниці (Зел. Св.) занялися моєю особою, а саме: Вп. П. А. Конрадовій, Вп. П. Е. Тишинський Впр. о. А. Каштанюкові, Вп. П. Филипам Вп. П. Н. Тірановій, Вп. М. Колодіївній, Вп. П. М. Городиській і всім іншим які памятали за мене. Хай Бог щедро винагородить. **Марта Доскочинська**, службовичка т-ва „Будучність“.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0·35
„ одношпальтовий в тексті і новинках	„ 0·60
„ на першій сторінці	„ 0·80

Дрібні оголошення від слова:

матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0·15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·07

слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка	1/1	зол. 180·—
„ „	1/2	„ 100·—
„ „	1/4	„ 130·—
„ „	1/8	„ 70·—

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло“. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.